

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

Кафедра тваринництва та харчових технологій

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан

аграрного факультету

Лілія МАРТИНЕЦЬ

“26” грудня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ОК 30 ЕКОНОМІКА І БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК
У ТВАРИННИЦТВІ**

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Ступінь вищої освіти

бакалавр

(бакалавр, магістр)

Факультет (назва)	Галузь знань (шифр і назва галузі знань)	Спеціальність (шифр і назва спеціальності)	Освітня програма (назва освітньої програми)
Аграрний факультет	20 Аграрні науки та продовольство	204 Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва	Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва

Розробник: Мінакова В.О., старший викладач кафедри тваринництва та харчових технологій

(прізвище та ініціали, посада, науковий ступень та вчене звання)

(підпис)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри:
тваринництва та харчових технологій

(назва кафедри)

Протокол № 17 від 16 листопада 20 23 р.

Завідувач кафедри: тваринництва та харчових технологій

(підпис)

Валентина
МОГУТОВА
(прізвище та ініціали)

Схвалено методичною комісією факультету:

Аграрний

(назва факультету)

Протокол № 12 від 14 грудня 20 23 р.

Голова методичної комісії:

(підпис)

Овчаренко О. А.

(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка і бухгалтерський облік у тваринництві» складена відповідно до освітньої програми «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» підготовки за ступенем освіти «бакалавр» за спеціальністю 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство, формує компетентності та результати навчання, якими оволодіють здобувачі вищої освіти.

Мета вивчення навчальної дисципліни «Економіка і бухгалтерський облік у тваринництві» полягає в формуванні та розвитку знань щодо економічних аспектів та бухгалтерського обліку у сфері тваринництва і передбачає освоєння теоретичних та практичних аспектів ефективного ведення господарської діяльності на тваринницьких підприємствах та формування навичок раціонального використання ресурсів.

Завдання вивчення дисципліни «Економіка і бухгалтерський облік у тваринництві»:

1. Освоєння ключових теоретичних концепцій економіки та бухгалтерського обліку в контексті тваринництва.
2. Розвиток навичок економічних розрахунків, бухгалтерського обліку та аналізу ефективності виробництва тваринницької продукції.
3. Формування здатності до творчого пошуку рішень та розробки стратегій управління виробництвом, сприяючи ефективному використанню економічних інструментів у галузі тваринництва.

Навчальна дисципліна формує такі міждисциплінарні зв'язки:
дисципліни, що передують: дисципліни за попередні роки навчання;
дисципліни, що забезпечуються: виробнича практика, підготовка та захист кваліфікаційної роботи.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у здобувачів вищої освіти компетентностей та результатів навчання:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК3. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК6. Здатність працювати в команді та мати навички міжособистісної взаємодії.

ЗК7. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК9. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК1. Здатність використовувати професійні знання в галузі виробництва і переробки продукції тваринництва для ефективного ведення бізнесу.

СК6. Здатність застосовувати базові знання економіки, організації та менеджменту у виробництві та переробці продукції тваринництва.

СК11. Здатність застосовувати знання організації та управління технологічним процесом переробки продукції тваринництва для ефективного ведення господарської діяльності підприємства.

СК12. Здатність аналізувати господарську діяльність підприємства, вести первинний облік матеріальних цінностей, основних засобів, праці та її оплати.

СК15. Впроваджувати сучасні ІТ технології у організації виробництва і переробки продукції тваринництва.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач має набути таких **програмних результатів навчання:**

РН3. Виконувати функціональні обов'язки, нівелюючи вплив різних чинників та виробничих ситуацій.

РН4. Організувати спільну діяльність робочого колективу.

РН5. Забезпечувати якість виконуваних робіт.

РН7. Здійснювати пошук, оброблення та узагальнення інформації із застосуванням сучасних інформаційних технологій.

РН18. Здійснювати первинний облік матеріальних цінностей, основних засобів, праці та її оплати.

РН24. Здатність на підставі знань організації виробництва, зоотехнічного обліку та програм автоматичного управління процесами здійснювати зоотехнічний облік та автоматизовано управляти системними процесами у тваринництві.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Опис підготовки фахівців	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 3	Галузь знань 20 Аграрні науки та продовольство	Обов'язкова	
	Спеціальність 204 Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва Освітня програма Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва		
Змістових модулів – не передбачено	Рівень вищої освіти: перший Ступінь освіти: бакалавр	Рік підготовки:	
		4	4
		Семестр	
		8	8
		Лекції	
		14 год.	4 год.
		Практичні	
		16 год.	4 год.
		Лабораторні	
		- год.	- год.
		Самостійна робота	
		60 год.	82 год.
Загальна кількість годин: денна - 90 год. заочна - 90 год.		Вид контролю: залік	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4			
Тижневих годин для заочної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 2			

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Економічні засади діяльності

Економічна модель тваринництва та особливості галузі. Визначення та класифікація основних економічних моделей у тваринництві. Огляд основних сучасних тенденцій у розвитку тваринництва. Роль тваринництва у забезпеченні продовольчої безпеки та економічному зростанні. Суб'єкт господарювання у тваринництві. Типи суб'єктів господарювання в тваринництві (фермерські господарства, великі підприємства тощо). Форми власності та їх вплив на ефективність суб'єкта господарювання. Взаємодія суб'єктів господарювання у ланцюгу виробництва та продажу. Планування діяльності суб'єкта господарювання. Мета та завдання планування у тваринництві. Методи та інструменти планування на різних етапах виробничого циклу. Адаптація плану до змін у зовнішньому середовищі. Конкурентне ринкове середовище та ринкові відносини в тваринництві. Аналіз конкуренції серед суб'єктів господарювання в тваринництві. Роль цінової політики та маркетингу у формуванні конкурентоспроможності. Взаємодія з іншими галузями економіки та вплив ринкових тенденцій на тваринництво.

Тема 2. Засади бухгалтерського обліку

Поняття, принципи, предмет, метод та завдання бухгалтерського обліку. Визначення поняття бухгалтерського обліку в контексті тваринництва. Огляд основних принципів бухгалтерського обліку та їх застосування в галузі тваринництва. Предмет, метод та завдання бухгалтерського обліку в умовах тваринництва. Бухгалтерський баланс і система рахунків бухгалтерського обліку. Аналіз структури та складових бухгалтерського балансу в тваринництві. Визначення основних рахунків у системі бухгалтерського обліку для тваринництва. Взаємодія між рахунками та їх роль у веденні обліку та формуванні балансу. Документи, облікові реєстри та форми бухгалтерського обліку. Розгляд основних документів, які використовуються у бухгалтерському обліку тваринництва. Облікові реєстри та їх роль у фіксації та збереженні фінансової інформації. Форми бухгалтерського обліку для тваринництва та їх відповідність вимогам законодавства та бухгалтерських стандартів.

Тема 3. Ресурсний потенціал тваринництва

Поняття ресурсного потенціалу. Визначення ресурсного потенціалу тваринництва та його роль у господарській діяльності. Вплив ресурсного потенціалу на розвиток та ефективність тваринництва. Особливості матеріально-технічної бази тваринництва. Аналіз складових та структури матеріально-технічної бази в галузі тваринництва. Роль сучасних технологій та обладнання у вдосконаленні матеріально-технічної бази. Класифікація господарських засобів підприємства та джерел їх формування. Виділення та опис головних класів господарських засобів у тваринництві. Аналіз джерел формування господарських засобів та їх вплив на структуру ресурсного потенціалу. Облік основних засобів та нематеріальних активів. Процедури обліку основних засобів та їхній вплив на фінансовий стан підприємства. Облік нематеріальних активів та їх значення у формуванні ресурсного потенціалу. Облік виробничих запасів,

готової продукції, тварин на вирощуванні і відгодівлі. Особливості обліку та управління виробничими запасами у тваринництві. Облік на різних етапах циклу вирощування і відгодівлі. Облік готової продукції та важливість його для оцінки фінансового результату.

Тема 4. Трудові ресурси та праця

Трудові ресурси тваринництва, їх склад і динаміка. Аналіз складу трудових ресурсів у сфері тваринництва. Вивчення динаміки змін у структурі трудових ресурсів та їх вплив на виробництво. Рівень продуктивності праці в тваринництві і шляхи її підвищення. Визначення та оцінка рівня продуктивності праці в тваринництві. Розгляд методів та стратегій для підвищення продуктивності праці на тваринницьких підприємствах. Форми оплати праці в тваринництві. Аналіз різних форм оплати праці, використовуваних у сфері тваринництва. Вивчення особливостей та ефективності різних систем оплати праці для працівників тваринницьких господарств. Облік оплати праці і розрахунків з працівниками. Організація обліку та системи розрахунків з працівниками у тваринництві. Розгляд правового та бухгалтерського аспектів оплати праці та взаємовідносин з працівниками тваринницьких підприємств.

Тема 5. Собівартість та ціноутворення

Витрати та вихід продукції тваринництва. Аналіз структури витрат у виробництві тваринницької продукції. Вивчення етапів виробництва та їх вплив на вихід продукції. Собівартість продукції тваринництва та методи її обліку. Визначення собівартості тваринницької продукції та складових, що входять у цей показник. Розгляд різних методів обліку собівартості з урахуванням особливостей галузі. Особливості ціноутворення на продукцію тваринництва. Аналіз факторів, які впливають на формування цін на тваринницьку продукцію. Розгляд стратегій та методів ціноутворення в тваринництві для забезпечення прибутковості. Облік грошових коштів та розрахункових операцій. Організація обліку грошових потоків у сфері тваринництва. Розгляд розрахункових операцій та фінансових аспектів взаємовідносин у сфері тваринництва.

Тема 6. Результати діяльності та фінансовий стан

Оцінка фінансово-економічного стану суб'єкта господарювання. Аналіз основних показників фінансового стану суб'єкта господарювання в галузі тваринництва. Вивчення показників ліквідності, платоспроможності та рентабельності в контексті тваринницького підприємства. Облік формування й використання результатів діяльності у тваринництві. Визначення методів та процедур обліку результатів виробничої діяльності у тваринництві. Аналіз факторів, що впливають на формування прибутку та його оптимальне використання. Розгляд системи управління результатами діяльності для забезпечення стабільності та розвитку підприємства.

Тема 7. Економічна ефективність тваринництва

Поняття ефекту та економічної ефективності. Визначення основних термінів «ефект» та «економічна ефективність». Розгляд показників та критеріїв, що використовуються для вимірювання економічної ефективності в

тваринництві. Економічна ефективність використання ресурсного потенціалу та продуктивність праці у тваринництві. Оцінка використання ресурсів та їх вплив на ефективність тваринницького виробництва. Аналіз продуктивності праці та шляхи її підвищення в галузі тваринництва. Визначення економічної ефективності виробництва окремих видів продукції тваринництва. Аналіз ефективності виробництва конкретних видів продукції у тваринництві. Вивчення факторів, що впливають на економічну ефективність виробництва та збуту продукції. Обґрунтування економічної ефективності інвестиційних та інноваційних проєктів у тваринництві. Оцінка ефективності інвестицій у виробництво та розвиток тваринницьких підприємств. Розгляд ризиків та можливостей інновацій у тваринництві для підвищення економічної ефективності. Шляхи підвищення економічної ефективності у тваринництві. Аналіз можливостей оптимізації виробничих процесів та управління ресурсами для підвищення ефективності. Розгляд інноваційних підходів та сучасних технологій у тваринництві. Економічна безпека та антикризова діяльність. Визначення поняття «економічна безпека» у контексті тваринництва. Розгляд заходів та стратегій для забезпечення економічної безпеки та антикризової стійкості в галузі тваринництва.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усьо го	у тому числі				усь ого	у тому числі			
		л	п	лаб	с.р.		л	п	лаб	с.р.
Економічні засади діяльності	12	2			10	12	1			11
Засади бухгалтерського обліку	13	2			11	13	1			12
Ресурсний потенціал тваринництва	13	2	4		7	13		1		12
Трудові ресурси та праця	13	2	2		9	13		1		12
Собівартість та ціноутворення	13	2	2		9	13		1		12
Результати діяльності та фінансовий стан	13	2	4		7	13	1	1		11
Економічна ефективність тваринництва	13	2	4		7	13	1			12
Усього	90	14	16	0	60	90	4	4	0	82

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Економічні засади діяльності	-
2	Засади бухгалтерського обліку	-
3	Ресурсний потенціал тваринництва	4
4	Трудові ресурси та праця	2
5	Собівартість та ціноутворення	2
6	Результати діяльності та фінансовий стан	4
7	Економічна ефективність тваринництва	4
	Разом:	16

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Економічні засади діяльності	10
2	Засади бухгалтерського обліку	11

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
3	Ресурсний потенціал тваринництва	7
4	Трудові ресурси та праця	9
5	Собівартість та ціноутворення	9
6	Результати діяльності та фінансовий стан	7
7	Економічна ефективність тваринництва	7
	Разом:	60

Основні види самостійної роботи, передбачені при опануванні навчальної дисципліни:

1. Вивчення лекційного матеріалу.
2. Опрацювання та вивчення рекомендованої літератури.
3. Робота з інформаційними ресурсами мереж Інтернет (пошук та обробка інформації).
4. Виконання завдань самостійної роботи.
5. Самоконтроль та самодіагностика засвоєння змісту освіти.
6. Індивідуальні консультації.

4. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Методи навчання, які використовуються викладачем під час викладання дисципліни:

- на лекційних заняттях використовується пояснювально-ілюстративний метод та «відкритий мікрофон»;
- практичні заняття та самостійна робота будуються за допомогою, методу досліджень, методу спостережень, дискусії, методу інтелект-карт

5. ФОРМИ КОНТРОЛЮ, МЕТОДИ І КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Форма контролю:

залік.

Методи оцінювання:

- опитування;
- есе;
- презентація результатів виконаних завдань;
- розв'язання кейсів;
- тестування
- написання тез.

Загальна підсумкова оцінка з навчальної дисципліни виставляється відповідно до методики накопичення балів за результатами поточного та підсумкового контролю (див. табл. 5.1-5.3).

Таблиця 5.1 Схема нарахування балів, які отримують здобувачі вищої освіти.

Поточний контроль							Всього за поточний контроль	Підсумковий контроль	Загальна сума балів
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7			
8	8	8	9	9	9	9	60	40	100

T1, T2 ... T7 – теми навчальної дисципліни.

Результати навчальних досягнень за навчальною дисципліною здобувачів вищої освіти здійснюється за критеріями, що запроваджені в університеті за 100-бальною шкалою, шкалою ЄКТС та національною шкалою, що доводяться до відома здобувачів вищої освіти на першому занятті. Загальна оцінка визначається, як сума балів за всі виконані завдання.

Взаємозв'язок між результатами навчання та обов'язковими видами навчальної діяльності, наводиться у таблиці 5.2.

Таблиця 5.2 Взаємозв'язок між результатами навчання та обов'язковими видами навчальної діяльності (робіт).

Результати навчання	Види робіт				
	Опитування	Есе	Презентація	Кейси	Тестування
РН3. Виконувати функціональні обов'язки, нівелюючи вплив різних чинників та виробничих ситуацій.	+			+	
РН4. Організувати спільну діяльність робочого колективу.			+	+	
РН5. Забезпечувати якість виконуваних робіт.	+				+
РН7. Здійснювати пошук, оброблення та узагальнення інформації із застосуванням сучасних інформаційних технологій.		+	+		
РН18. Здійснювати первинний облік матеріальних цінностей, основних засобів, праці та її оплати.	+			+	+

Результати навчання	Види робіт				
	Опитування	Есе	Презентація	Кейси	Тестування
РН24. Здатність на підставі знань організації виробництва, зоотехнічного обліку та програм автоматичного управління процесами здійснювати зоотехнічний облік та автоматизовано управляти системними процесами у тваринництві.	+			+	+

Критерії оцінювання

Таблиця 5.3 – Критерії оцінювання поточного та підсумкового контролів

Вид контролю	Кількість балів
Поточний контроль:	
- опитування	5 балів за 1 тему (усне)
- тези	10 балів за 1 тези
- есе до кожної теми	2 бали за 1 есе
- тестування до кожної теми	згідно набраних балів за правильні відповіді
- розв'язання практичних завдань, задач до кожної теми	5 балів за практичне завдання або задачу
<i>Разом за поточний контроль</i>	Мінімум 36 балів
Підсумковий контроль:	
тестування	Згідно набраних балів за правильні відповіді
<i>Разом за підсумковий контроль</i>	Мінімум 24 бали

Максимальна кількість балів за поточні контролі дорівнює 60. Умовою допуску здобувача освіти до підсумкового семестрового контролю з навчальної дисципліни є накопичення 36 балів при оцінюванні поточного контролю протягом семестру.

Під час сесії здається тест підсумкового контролю за 100 бальною шкалою, яка приводиться до 40 бальної. Отримані бали додаються до результату поточного контролю.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		Екзаменаційна оцінка
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ, ПРОГРАМНЕ, НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ (ЗА ПОТРЕБОЮ)

Навчальна дисципліна передбачає використання програмного забезпечення: on-line: Microsoft Office 365, Moodle (GNU загальна суспільна ліцензія).

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Вдовенко Н. М., Михальчишина Л. Г., Павленко М. М. Економіка у тваринництві: [навчальний посібник]. К.: НУБіП України, 2019. – 256 с.
2. Бухгалтерський облік у виробничих та агросервісних кооперативах : підруч. для студентів ВНЗ / В. Я. Плаксієнко [та ін.]. - Київ : SBA-Print, 2022. – 507 с.
3. Заходим М. В. Ринок продукції тваринництва і продовольча безпека : монографія / Марина Заходим ; Закл. вищ. освіти «Поділ. держ. ун-т». – Кам'янець-Подільський : Панькова А. С., 2023. – 375 с.

Допоміжна література

1. Загородній А. Г. Бухгалтерський облік. Основи теорії та практики : підручник / [А. Г. Загородній та ін.] ; Нац. ун-т «Львів. політехніка». – Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2022. – 415 с.
2. Основи бухгалтерського обліку : [навч. посіб.] / [В. К. Орлова та ін.] ; за ред. Орлової В. К. ; Івано-Франків. нац. техн. ун-т нафти і газу. – Івано-Франківськ : Місто НВ, 2021. – 231 с.
3. Кравченко О. М. Гармонізація економічних відносин між учасниками ринку продукції тваринництва : монографія / Кравченко Ольга Михайлівна. – Харків : Смугаста типографія, 2020. – 341 с.
4. Кирилук І. М. Організаційно-економічні рішення та моделі підвищення якості продукції тваринництва в Україні : монографія / Ірина Кирилук, Євгеній Кирилук. – Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2020. – 267 с.

5. Лівінський А. І. Стратегія реновації економічних механізмів виробничо-господарської діяльності підприємств тваринництва: теорія і практика : наук. монографія / Лівінський А. І. ; Одес. держ. аграр. ун-т. – Одеса : ТЕС, 2019. – 343 с.
6. Загальні тенденції розвитку тваринництва фермерських господарств України : [наук.-аналіт. зб.] / [І. М. Демчак та ін.] ; Укр. НДІ продуктивності агропром. комплексу. – Київ : Укragenoproductivnist, 2019. – 84 с.
7. Економічні аспекти розвитку тваринництва в особистих селянських господарствах : монографія / [О. М. Варченко та ін. ; за ред. О. М. Варченко] ; Білоцерків. нац. аграр. ун-т. – Біла Церка : БНАУ, 2019. – 384, [1] с.
8. Аналітичні дослідження показників продуктивності у галузі тваринництва особистих селянських господарств за 2018 рік : допов. : [наук.-аналіт. зб.] / [І. М. Демчак та ін.] ; Укр. НДІ продуктивності агропром. комплексу. – Київ : Укragenoproductivnist, 2019. – 65 с.

Інформаційні ресурси в Інтернет

1. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/node/2116>
2. Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. [Електронний ресурс].- Режим доступу: www.me.gov.ua
3. Моніторинг стану галузей тваринництва [Електронний ресурс] // Міністерство аграрної політики та продовольства України. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: <https://minagro.gov.ua/napryamki/tvarinnictvo/analiz-ta-monitoring-stanu-galuzej-tvarinnictva>.
4. Тваринництво як бізнес і галузь сільського господарства [Електронний ресурс] // АГРОКЕБЕТИ. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: <https://blog.agrokebety.com/tvarynnytstvo-yak-biznes-i-haluz-silskoho-hospodarstva#submenu:online>.
5. Статистичний збірник «Тваринництво України» [Електронний ресурс] // Державна служба статистики України. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: https://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/Arhiv_u/07/Arch_tvar_zb.htm.